

Datum

2022-02-08

Verksamhetsberättelse Folkhälsoarbete 2021, Kommunledningskontoret

Enhetens uppdrag

Tibro kommuns folkhälsoarbete riktar sig till hela dess befolkning och har både ett strategiskt och ett långsiktigt förhållningssätt. Arbetet utgår både från gällande folkhälsoavtal mellan kommunen och Västra Götalandsregionen samt från kommunens styrmodell som grundar sig i Tibros vision "Tillsammans, hållbart, nära - "#viärtibro" och de strategiska målen:

- Alla är självförsörjande och har en meningsfull vardag
- Tibro är en livskraftig boendekommun
- Vi levererar kvalitativ välfärd med invånaren i centrum

Det lokala folkhälsoarbetet bygger på systematiska och målinriktade insatser som bedrivs i samarbete med kommunens förvaltningar och deras verksamheter utifrån den lokala folkhälsoplanen och dess målområden.

1. Måluppföljning 2021

Folkhälsoarbetet innebär att arbeta med social hållbart, en sträva mot grundläggande mänskliga rättigheter, för en god och jämlik hälsa genom att främja och förbättra individers livsvillkor och livsmiljöer. Det lokala folkhälsoarbetets uppgift är att stärka och utveckla medborgarnas hälsa i samverkan mellan kommunens förvaltningar/verksamheter, regionen, myndigheter och civilsamhället.

Folkhälsoarbetet har under 2021 haft ett stort fokus på preventiva insatser inom psykisk hälsa, men även på att ge barn och unga goda förutsättningar inför framtiden. De områden som legat till grund för folkhälsomedel under 2021 har varit:

- Fullfölja studier – genom trygghet och studiero
- Psykisk Hälsa – Suicidprevention
- Psykisk Hälsa – Främjande och förebyggande insatser
- Delaktighet och inflytande
- Åldrande med livskvalité – Ofrivillig ensamhet

Utfallet av insatserna beskrivs nedan.

Fullföljda studier – genom trygghet och studiero

Under 2021 har folkhälsoarbetet haft riktade insatser för att ge barn och unga goda förutsättningar inför framtiden genom att arbeta med målsättningen att elever skall få ökade möjligheter att genomgå skolan med fullständiga studier. En metod för att nå målet är "Fullföljda studier genom trygghet och studiero". Metoden handlar om att behålla och öka kvaliteten inom förskolan och grundskolan genom att bland annat anlägga en hel skolas ansats med att skapa systematik för optimala lärmiljöer, verka för ett gott skolklimat, utbilda personal och göra elever delaktiga. Våren 2021 genomförde en pilotgrupp i förskola och grundskola utbildningen. Under hösten har förskola påbörjat aktiviteter med handledning och grundskolan har fortsatt med utbildning till personal. Grundskolans rektorer och verksamhetschef har i samarbetet med ansvarig programutvecklare fört dialoger kring nuläget och planering för fortsättningen framåt. Våren 2022 kommer resterade personal få sin utbildning och grundskolan kommer även påbörja mera riktade insatser.

Psykisk Hälsa – Suicidprevention

Med utgångspunkt från den länsgemensamma handlingsplanen för suicidprevention 2020–2025 har arbete påbörjats i kommunen. I maj bjöd folkhälsorådet in till en temadag kring psykisk hälsa och suicidprevention för att öka kunskapen och förståelsen för det gemensamma ansvaret för det förebyggande arbetet kring suicid. Suicidprevention var även ett aktuellt ämne under kommunens ledarforumsdag i september. Under året har det även genomförts dialogmöten med såväl kommunens alla förvaltningar som med civilsamhället. Syftet med dessa möten var att få en nulägesbild i området, hur arbetar man idag ifrån, vilken kunskap finns och vilka behov se man behov av för att komma vidare. Utfallet visade bland annat på att det finns ett ökat behov av kunskap/utbildning, men även att arbeta med attitydförändring, att exempelvis våga prata om det som är jobbigt. Andra viktiga reflektioner som togs upp var, vikten av en ökad samverkan mellan verksamheter, organisationer och civilsamhället samt tydliga och synliga riktlinjer. Utifrån resultatet från dialogmöten samt utifrån den länsgemensam handlingsplanen fattade kommunstyrelsen beslut om att alla kommunens medarbetare, chefer och ledning skall genomgå en grundläggande, kunskapshöjande utbildning i suicidprevention med start våren 2022. En lokal handlingsplan för det suicidpreventiva arbetet har upprättats. Handlingsplanen avser att gälla under 2021–2022.

Psykisk Hälsa – Främjande och förebyggande insatser

På grund av rådande pandemi fick planerade utbildningsinsatser i programmet Yam (Youth Aware of Mental health) ställas in. Avsatta medel beviljade folkhälsorådet istället samhällsbyggnad för iordningställande och återskapande av Å-leden. Ledens placering ökar möjligheten för flera målgrupper och Tibros invånare ges möjlighet till både fysisk och psykisk välmående så som till exempel, rekreation, möjlighet till friluftsliv i naturen, kunna träffa och umgås, men även kunna cykla, promenera och springa.

Delaktighet och inflytande

I samband med satsningen kring Å-leden bjöds Tibros medborgare, ung som gammal in till en medborgardialog som genomfördes i juni och där enkät även fanns att svara på under sommaren. Syftet med medborgardialogen var att ta reda på vilka tankar Tibros medborgare har av leden samt hur de önskar att leden skall utvecklas och förbättras. Resultatet av medborgardialogen har lett fram till ett flertal åtgärder på leden, så som exempelvis röjningsarbete, nya och flera sitt- och fikabänkar och nya skyltmarkeringar. Fortsatt satsning utmed leden kommer ske under 2022, bland annat har ett projekt påbörjats i syfte att skapa en sinnesrosvandring på den södra delen av leden.

Åldrande med livskvalité – Ofrivillig ensamhet

Åldrande med livskvalitet och ofrivillig ensamhet är ett område som omfattar alla från 65-års ålder och uppåt. I Sverige är cirka 2 miljoner personer i Sverige 65 år och äldre. Statistik och olika rapporter visar att många upplever sig ha en god hälsa i den här gruppen, men det finns även de som inte har en god hälsa och de personer som upplever ensamhet.

Den 17 november 2021 anordnades en workshop kring temat ofrivillig ensamhet. Inbjudan gick ut brett till flera berörda verksamheter och organisationer. De verksamheter och organisationer som deltog vid dagen var: vård-och omsorg, demenssamordning, träffpunkt Solsidan, biblioteket, SPF, folkhälsostrateg, Studieförbundet Vuxenskolan och RF-SISU. Workshopen syftade till att belysa olika perspektiv, knyta nya kontakter, samverka samt ge en inblick och förståelse av området. Workshopen syftade också till att ta fram gemensamma mål och förslag på lösningar på hur vi tillsammans kan arbeta för att minska den ofrivilliga ensamheten.

Resultatet från dagen ledde fram till ett flertal förslag på aktiviteter man skulle kunna göra gemensamt men även aktiviteter inom sina egna verksamheter. Förslagen blev ett underlag till fortsatt arbetet att utveckla till mer konkreta åtgärder som kan främja det hälsofrämjande arbetet för att minska ofrivillig ensamhet hos seniorerna i Tibro kommun. På grund av rådande pandemi och den ökade smittspridningen har arbetet avstannat och nya tag kommer tas av verksamheterna när läget blivit mera stabilt.

Några övriga folkhälsoinsatser under 2021

PEP-dagen som skulle genomförts 2020, men som på grund av pandemin fick ställas in genomfördes istället under en PEP-vecka som gick av stapeln vecka 35 på Ånapan. Varje kväll hölls det öppna, kostnadsfria träningspass och lokala butiker bjöd på frukt. Under veckan kunde även Tibroborna ta del av digitala utmaningar via kommunens kanaler där föreningar och företag la ut roliga och peppande utmaningar så som exempelvis yogapass. Veckan avslutades med PEP-loppet på Ånapan. Loppet var uppbyggt som en hinderbana och blev mycket uppskattat av alla barn som deltog. Utvärderingen av veckan visade i huvudsak på positiv respons, men man kunde även se vissa förbättringar som behöver tas i beaktan. Planerad PEP-dag för 2022 kommer ske i september.

Den 25 november genomfördes **Orange Day** i Tibro kommun, som är en internationella dagen för avskaffandet av våld mot kvinnor. Som en ljus och optimistisk färg representerar orange en värld fri från våld mot kvinnor och flickor. Världen över lyser kända byggnader upp i orange, människor bär något orange och engagerar sig på olika sätt för att manifesteras mot våldet. I Tibro lyste Inredia i orange färg och biblioteket startade upp med vernissage för utställningen "Död i nära relationer" som består av 322 bh:ar där varje bh symboliserar en kvinna som mördats i Sverige av en närstående man sen år 2000.

2. Enhetsspecifika mål

Den strategiska och långsiktiga planeringen för kommunens folkhälsoarbete har sin utgångspunkt från visionen och de strategiska målen. Grunden är hållbar utveckling där Agenda 2030 är en stor drivkraft som folkhälsoarbetet integreras genom hälsofrämjande och förebyggande insatser. Men folkhälsoarbetet bygger även på specifika målområden i en årlig upprättad folkhälsoplan som antas av kommunens folkhälsoråd. Aktiviteterna inom områdena kan vara tillfälliga under året eller vara aktiviteter som pågår under flera år.

3. Framtid

Vi kan i flertalet rapporter läsa om hur individens psykiska- och fysiska hälsa påverkas, men att exakt veta hur detta kommer att ge utslag på folkhälsan i längden är svårt att helt förutse. Tibro kommun har sedan många år en låg utbildningsnivå och en hög arbetslöshet, samt en hög andel med ekonomiskt bistånd och höga ohälsotal. Sammantaget innebär dessa faktorer en ökad risk för att den psykiska hälsan kan komma att påverkas i högre grad för både den enskilde, men även dess familj och omgivning. Att inte känna sig självförsörjande eller delaktig i samhället skapar utanförskap och brist på meningsfull vardag med bristande tillit till både samhället och till varandra. Att inte må psykisk väl påverkar även individens ork och förmåga rörelse och fysisk aktivitet vilket i sig kan leda till ytterligare negativa hälsoeffekter. Att främja och förebyggande den psykiska och fysiska hälsan är viktiga satsningar för att uppnå hälsa och en meningsfull vardag.

4. Årets ekonomiska resultat

Verksamhet	Budgeterat 2021	Förbrukat 31 december	Återstående medel
Fullfölja studier – genom trygghet och studiero	85 000	-85 000	0
Psykisk Hälsa – Suicidprevention	85 000	-85 000	0
Psykisk Hälsa – Främjande och förebyggande insatser	85 000	-85 000	0
Delaktighet och inflytande – barnkonventionen	42 000	-42 000	0
Åldrande med livskvalité – Ofrivillig ensamhet	10 000	-10 000	0
Övrigt	25 000	-25 000	0
Summa	332 000	-332 000	0